

М. Петухов.

44/39
1

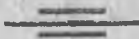
Sosialist erişmekligini qalaj tintiv

Ближатель С. көчүргөндү.

Издание Кароблиздата
Кисловодск
1931 г.

М. Петухов.

КАК ПРОВЕСТИ САМОПРОВЕРКУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО СОРЕВНОВАНИЯ



Перевод Ш. Блимготова.

кар. 236 - 1

Карачаево-Черкесская
ОБЛАСТНАЯ
Типография Кароблиздата
Кисловодск
1931 г.

Sosialist erişivge bir çyl tolmaq- lyq.

VKP (b)-nıñ biter Sojuzda XVI-cı Kon-ferensiası (çylyıvı) Sovet Sojuznu işci, kesi qyjnıñ bla çaşağan elli xalqın varın da sosia-
list erişivge saqyrğanıñ tamam bir çyl boldı.

Sosialist erişivny ulla varmaqlyq, partia-
nıñ çol vaşcılıq bla, tizgini bla, beş çyllyq
mylk plannıñ tolmaqlyqına em igi, demenili
begimleni biridi. Andan sonura da işci klass
ellede kesleri qyjnıñ bla çaşağan adamla bla
birge, tyz çoldan arı—beri çallağan, aqylların
begitalmağan, inanmağan qaunılağa qaramaj,
klass çavlarınıñ qatı vuzuqluq eterge kyreşgen-
lerin da qulaqqa almaj, sosialist çaşav quravnu
allına ulla vardır.

Ma bu zatlanı partianı konferensiası ke-
sini saqyrıvunda ajta.

Sosialist erişiv degen sözny (lozungnu)
kesi qyjnıñ bla çaşağan көв халқ қолға алды.
1929 ç. 1-ci maj biter erişivge dogovor (be-
gin) etgen kyn boldı.

Başxa—başxa işcile, savlaj zavodla ,fabrikle, şaxtala, sovxozla kolxozla da bir—birlerin erişivge caqıra edile. Etgen dogovorlarında har kim beşçylıq plannı bolçallarıñ qısxartırqa, keslerini etellik işlerine salınğan planlarıñ da artıqı bla toltururqa vojunlarıña kije edile.

9-cu majda VKP (b)-nı Ara Komiteti xalqnı aqlıñ, qobuvun qalajqa burmaqlıqnı kesini begiminde (postanovleniasında) kergyzgendi:

„Асхань—promышленностну хақьндан etilgen plannı mardasından ozdurub tolturmaqlıq, kesi vaqasın enişge cökdyryr ycyn em da işlevny öрге költyryr ycyn bicilgen mardalanı artıqı bla tolturmaqlıq, işlennен zatlanı aqaclarıñ igi etmeklik, iş çarsıtv, sraf etiv (brak) bla kyreşmeklik, tovarnı vaqasın ysyne salınğan qoşaqlanı az etmeklik, işcileni aralarıñda adetni, qylıqnı ariv etmeklik, işcileni ustalıqnı ösdyryrge, çanı ustalıqla çықарырqa da tartarqa, yretirge“.

Partianı Ara Komiteti xalqnı acыqlыqlыñ boş qurqaq söz, kuka daur bolub qalqandan saqlarqa bujurqan edi.

Sosialist erişiv çықыv, anı sebevli aqlыñ iştemeklik bek ulla tyrleniv, qyzıvqa ajlanıv

barqanlı, udarnikleni sanlar da milliondan artıq əsgenli bir çıl ketdi.

Udarnıj brigadala (çıjınla) em alqın 1927-ci ılıda Zlatoust degen zavodda quralqandı. Ol zavodnu ylgysy har qalajqa da çajıladı. Sosialist erışiv bla işlemeklik socialist çolda çaşav quralmaqlıqnı allına çenil bardıradı.

Udarnıj brigadalanı bitev sojuzda 1-ci s'ezdleri dekabr ajda 1929 ılıda beş çıllyq plannı tırt çılqa tolturuv dev sız (lozung) sıqarqandı. Anı bla bırca fabriklede, zavodlarda ylgıly vılmele (sexle), udarnıj sexlede da udarnıj brigadala qurajqa dev borc etgendi.

Ol sızny—lozungnu işcile aqlıqa ulla alıv, socialist erışivny bek teren—keç bardıradı. Anı bytyn ulla barqanı da Leninskij kynlededile.

1918 ılıda Lenin „Erişivny qalaj qurav“ dev statia çazqandı. Anda, sosializm, erışivny çıqlatıxan qoj, bek ulla bardırırqa erkin etedi, em da kesi qıjın bla urunuv çaşaqan xalqnı ana bek tartadı—dev Lenin alaj çazqandı. Kapitalistle kerilirge qojmaj, uatıv, tuncuqduruv rırqan minle, millionla bla işcile, ellile

keslerini fahmuların, zekiliklerin cəqarırqə vol-luqdula—dev vylaj da çəzəndə.

Lenin əlgənli altı çıl çetgen kynde VSSSR və VLKSM AK—Leninni udarnikleri-dev bir qəum çiti adamla çyysınla degendile.

„Çəñ quralqan Leninni udarniklerini san-lar 500 mindən az volması, nek desən: ala Leninni esden ketermej, anı sosialist erişivny haqından qoqqan osiatın tolu tolturluqdula“—dev VSSPS və VLKSM-ni AK-ti aıtxandı.

Xalqın bu Lenin kərgyzgen işgə qovmaq-lyq xysavın tşında ulludu. Çəñ udarnıj brigadala, udarnıj sexle zavodla da on minlə və quralv başlaqandı.

Martın 1-ci kynyne SSSR-ni 20 rajonında Leninni saqrıvu (prizvı) 1 million və 300 min çəñ udarnik verdi.

Leninni udarnıj brigadalar Sovet Sojuz-nu ne bek uzaq myjyşlerinde da: Dalnij Vostok-da, Turkmenistanda, Zakavkaziada, Kareliada, Marijskaja oblastda da quralv varadı. Ullu gigant zavodları savlaj sexleri birden kommu-nist partiaqa kirib, keslerine udarnıj kommu-nist sexle atadı.

Udarnıj brigadaları bitev sojuzda al s'ezd-lerine işcileni quru 10—15 prosentleri udarnik

bolqan cse da, Leninni saqırvunu allında ala 20—25 prosent bolqandı, andan sora va ullu gigant predpriatıalada udarnikleni sanlar 75—80 prosentge çetgendi.

Bytır kontrol sıfran ız 2,3 prosentden artıq tolturqanbız. Bu çyln al kvartalında promıšlennostnu işinde çetişmegen çartı zatlarbız varedi eseda, ikinci kvartalda ol zatlanı tajdırtır çanına iş avnaqan edi.

Sosialist erişivny al çyb qızv etilgen işle bla aşırıldı derge erkinbiz.

İs vaçarıldı dev baş cıjqalıvnu qojarqa.

İs vaçarıldı dev maxlav çrla çrlamaqlıq bizni xıjsavbızqa kelişmejdi, çaraşmajdı. Bizni va, har ne biz da igidi, erişivaradı, zavod udarnıj bolqandı, programma da tolturuladı—degen qulluqcularbız bardı.

Alaj bolqan ıcyn, entda ullu fabrikleni, zavodlan bir qaumu promıfinplanı tolturmajdı. Har qalajda da көv ullu zatla xajırlandırlımaj qaladı. Mylkny çyrytgen daqıda vaşxa organizasialan işlerinde entda ullu çartıqla bardı.

Predpriatıialada iş işlemeklik igi quralmaqandь. Alanь iclerinde völmelerini, sexlerini arasında bir—birine taqьlv iş etiv çoqdu. Promfinplanla sexlege brigadalaqada belgili tyjyldyle. Zavodnu kesini planlarь eterik işlerini çollarь da aslamьna işcilege belgili tyjyldyle, alanь andan xaparlarь da çoqdu.

Sexle brigadala da işlerge sautlarьn, kereklerin zamanьnda tавmajдыла. Ol sebevden işni çenil varmaqьqь ojuladь. Brigadalaqada kereklisi caqlь bir yretilmejdı, texniceskij rukovodstvo verilmejdı. Bu zat da işni tyz çol vla vardyрмаqlьqqa vuruv voladь. İşci qarьv adetinde yleşinmejdı, işcile bir qaumdan bir qaumqa kereksiz көv atьladьла. Былај etmeklik udarnьj brigadalanь işlerin səgedi.

Erişivny cotun çaraşдыrmamaqlьq, anь maqanasьn (interesin) qarьvzuz etedi.

Kөв çerlede entda professional organizaşiala sosialist erişivny haqьndan vaşcьlvq etmegendile. Bir—bir çerlede va Leninni caqьrvu oram daur voluv qaloqandь. Sөz ycyn: quru Sentralno—Cernozөmnьj degen oblastda (fabrik, zavod) VSSPS vla VLKSM-ni AK-ti janvar ajda etgen caqьrvunu хьjsavьndan keslerin erlaј udarnikle etiv toxtaqandьла.

Predpriatianь udarnik eter ycyn, alqaraq-dan xazыrlanьoqa kerekdi, anь kɵvysyne unut-xan etedile. Bu zatнь haqыndan 1929 . de-kabr ajda ыьloqan udarnikleni s'ezdleri—udar-ньoqa sanallьq predpriatiala, sexle iclerinde işcilerini aslamьsь birden arařыv udarnьj bri-gadala bolsadь—dev ajtxandь.

Bygyn sexni ne da predpriatianь atьn udarnьoqa cьoarsan, tambla işni udarnьj ol bla eterge da kerekdi, anь da unutadьla.

Bir qaum qulluqcula, sex ne da predpriatie savlaj atьn udarnьoqa cьoaraqan ese, udarnьj brigadala kerek bolmajdьla dev ыlajqa sa-najdьla.

Allaj sɵzle anьlařыnadьla. Brigadala bla iř-lerge kerekdi; predpriatianь udarnьoqa ajlan-dьrьr ycyn'a, muzьkasь bla ariv zasedanie ke-rekdi, bu zatxa kim razьdь—dev qol da kɵltyryr-ge kerekdi. 300 ыьloqan adamdan 50-si qol-larьn kɵltyryv, qalqanlarь bir anьna da qořul-masala, işni vaarьloqanna predriatianь da udar-ньj volqanna sanav qojadьla.

Muromskij degen qumac fabrikni fabrik—komiteti fabrikni atьna udarnьj atav, 1200 iř-cisine 25 udarnigi da voluv, bu oqarь ajьloqan-ca etgendi. Qalqanla bir az vaşxa tyrly etedile.

Ala brigadalanь prikaz etiv alaj qurajdyla. İşci-le kesleri bilmej turoqanlaj, atlarьna udarnik atajdyla.

Leninni çağыrvu (prizyv) көв predpriatıalada kesi allьna, proforganizasialadan bir tuqum başcыьq volmaqanlaj, çaşavoqa beriv ketdi. Zavod komitetle bilmej cуqlav turoqanlaj, udarnьj brigadala anda—mьnda da quralьv bara edile.

Udarnьj brigadalanь, bir birleri bla erişivny bardьrqaп qaumlanь işcileni da etgen qulluqlarьn көvysyne kişi qarav tintmejdı.

Brigadalanь aslamьsь eterik borclarьn bilmejdile, kişi bla erişmejdile, atlarь quru qaqьtda udarnik volub qaladь.

Promьşlennostnu allьna ullu ösdyrlyk sanlarь millionlaqa cetişgen udarnikle entda igi adamьsa qьmьldajalmajdyla, silkinelmejdile.

Ma ol sevevden VSSPS-ni Prezidiumnu erişivny cыь tolmaqlyqьna bitev sojuzda har fabrik, zavod, qulluqcı kesini işin, promfinplannь qalaj tolturoqanьn, erişivny udarnikni da qalaj bardьrqaпьn tintsin, sьnasьn—dev vujruq (postanovlenie) etgendi.

Kesin tintivny ne den başlarğa kerekdi.

Bu kesin tintivny qalaj eterge bolluqdu? Ol alaj az maqanabь zat tyjyldy. Kesin tintiv adeti bla igi quralsa, promьşlennostnu işine erişivny da allьna igi varьrqa qojmaj cьrmavburuv bolqan zatlanь biz acarqa qoratyьrqa da bolluqbuz; daqьda anь kibik kerti terslikleri bolqanlanь bajan etiv aььblarьna tyvetirge, erişivny, udarniklikni ərge mindirirge, on minle bla çaьn udarnьj brigadala berirge, promfinplannь mardasьndan ozduruv toltururqa da— bolluqbuz. Ne den başlarğa kerekdi?

Em aloьn ullu sexlede, predpriatialada da har birinde bir bolçalqa deri tintivcy komisle quraladьla, alaqa voluşluqqa da udarnikleni keslerinden brigadala aььrьladьla.

Ol tintivcy komisleni bitev zavodnu sexni da işcilerini cььььlvlarь (sobranialarь) aььradь, alanь sanlarьn da ol kesedi.

Tintivcy komisleni vorclarь quru çetişmegen zatlanь qazmaqlьq, acmaqlьqdan sora da, alanь cьrt etiv qurutmaqlьqdbь. Kesleri ol komisle xalqnь allьnda sььь, inamlь volurqa kerekdile, ol sebevden ala eski işcileden, işle-

rin igi bilgenleden, inzenerleni, texnikleni em igi udarniklerinden aýrýlýqqa kerekdile.

Ma wunu ycyn, tintivcy komisleni saýlaýan zamanda, aşýqmaýn, aloy burun brigadalanь çýýb, igi syzyb, andan sora alaj saýlarqqa kerekdi.

Kesin tintiv degen alaj boş tintiv tyjyldy. Anь maqanasь ulludu, em da anь udarnikle kesleri bardyradyla. Bu zatnь esge qatь alyrqa kerekdi.

Keslerin tintivcy brigadala, daqьda alaqa kesi razylqlary bla syjyb qoşulqanla sexlede, avuşub işlegenlede da quraladyla.

Udarnikleni igilerinden, el işde aýrmalaryndan keslerin tintivcy brigadalanь quravcu-la; waşçylыq etivcyle de w bir qaum belgili etiledi. Brigadalanь keñeslerinde ol waşçylыqqa aýrýlqanla brigadanь birgesine işlerge syjgen udarnikleni çazyb belgili etedile. Alanь zavodnu, sexni ysy bla, klublada qьzyl myjuslede da çazarqqa voladь.

Sьnamaqlyqnь, tintmeklikni igi boluqu, işcile warь da qalmaj andan xaparlary bolsala, anь bla şaqrej bolsala, xalq da ol işge aslam tartylsa, ma ol zamandadь. Anь ycyn, zavodnu har bir qarьvun mobilizovat eterge kerekdi;

vasma, çazıv bla xapar berirge, radionu sölüşdürirge, klublanı qızıl myjuşleni da (krasnye ugolki) qymldatırqa, işletirge kerekdi.

Tintmeklikni haqından har qalajda—prolzvod sovescanialada, udarnıj brigadalada kollektivlerde da sölüşinirge kerekdi. Ol zamanda xalq ujanıv, samokritikanı ullu bardır. (Samokritika dev qulluqculanı, işcileni etgen işlerinde çartı, tolu zatların kesleri kózden kózge ajtmaqlıqqa—acmaqlıqqa ajtadı). Ol zamanda, tintiv başlanıncı, material çyıláv xazır bolur, iş da tamam qızır varır.

Bu işge işcile varı da birden saqajáv qolqa almasala, tintivny vaqası kapek boluv qalı.

Ketgen 1929 çylda etilgen tintiv sñal-ıan dı, em da vizni bu zatxa da yretdi: qurı mitingala (çyılávla) etiv, çanı udarnikleni sanların kób eterge kyreşilgen çerlede, predpriatiaları (fabrikleni, zavodları) işlerin alına bardır çanında bir zat da etalmaqandı.

A d e t i v l a p l a n ı .

Bir közyvge ajırılqan tintivcy komisle (BKK) bla keslerin tintivcy brigadala quraláv voşaqanlaı, fabrikleni, zavodları iclerinde ko-

mitetleni, kontrol komisleni çыжы, ala bla ke-
neşiv, kesin tintmeklikni çolun, planьы işleği,
xazьrlajды.

Andan sora har sexni başxa smeninde
(auşuvunda) kesin tintivcy brigadala bla so-
veşcaniala (keneşle) etiledile, alaqa çoruqla da
yretiledile. Anda ol tintivny xojunlarьна alqan
udarnikle qaumlaqa yleşiv, alaqa da tamada-
la—rukovoditelle ajьradьla. Alaj bla sexleni
başxa—başxa belymlerinde proverka (tintiv)
etiledi. Bitev zavodnu tintivcy komislerine
(BKK) voluşxa da brigadala ajьrladьla.

Har tintivcy brigadanь kesini başxa ucast-
kasь ne da belgili borcu bla eterik işini planь
boladь.

Kontrol komisle bla tintivcy brigadalanь
qulluqlarь varь da qatь plan bla etiledile. Plan
yç kesekge yleşinedi: 1) promfinplannь proiz-
vodstvennьj zadanianь da (etillik işni bujru-
qu) sexlege, işcilege çetdiriv—bildiriv; 2)
promfinplannь tolmaqlьqьn, udarnьj sexleni,
brigadalanь daqьda başxa erişgen işcileni iş-
lerin tolturmaqlьqlarьn tintiv; 3) udarniklikni
tamam igi quramaqlьq bla erişivny erge min-
dirmeklik, allьna kycly vardьrmaqlьq.

— 1 —

Kontrol komisle bitev zavodnu sexni da voproslarına qarajdıla (işni plan bla quralıv etilgenine, promfinplannı işcilege, sexlege çetdirib ańlatmaqlıqqa, promfinplannı vuzuqlı bolqan sıltavlanı acarqa, tajdırbıqqa, proizvodstvennıj soveşcanialanı buıruqların, udarnıj brigadalanı s'ezdlerini onovların da tolturmaqlıqların bilirge—proverka eterge d. a. k.). Andan sora kontrol komisle tintıvcy brigadalanı qulluqların varın da birleştiredile. Kontrol komisle bla brigadalanı qulluklarına qaraqan, tyzetgen'a proizvodstvennıj soveşcanıaladıla.

Brigadala bla başxa işcilege proizvodstvennıj zadania bermeklik.

Kontrol komisle bla brigadala promfinplannı proizvodstvennıj zadaniyanı da entda sexlege, brigadalaqa, başxa işcilege da çetdirilmeı turqan çerlede alqı burun işlerin etib başlaıdıla.

VSNX SSSR bla VSSPS-ni promfinplannı sexlege, işci çerlege çetdirmeklikni haqından çazqan qaqıtnı (martnı 12 de 1930 ç.) ala tyrly-tyrly soveşcanıalaqa, konferensıalaqa salıv

söleşdiredile—ajırtadıla. Bu soveşcanialada, konferensialada promfinplan başxa-başxa sexlege yleşinedi. Sexleni aralarında işni qalaj vajlanmaqlıqlı vılayda oquna söleşinib, belgili boladı.

Sexleni kontrol komisleri—va sexleni auşuluvcu proizvodstvennyj soveşcanialar vıa, tintivcy brigadala vıa da birgelej sexleni promfinplanların anı tyrlı-tyrlı qaumların yleşedi.

Kesin tintivcy brigadala da proizvodstvennyj zadanıanı brigadalaqa başxa işcilege da yieşedile.

Bu qulluqla varı da mylk iesine (hozorganna) voluşluqla etiledile. Alaj volqanı ycyn, køv cerlede kontrol komisle vıa brigadalaqa bir völek qulluqculanı çanıdan cırnavluq, voı vermemeklik tyberge voladı. Allaj cırnavlanı kontrol komisle partianı, sojuznıj organizasianı voluşluqlar vıa, daqlıda pecatnı, RKI nı kycu vıa demenili uatırqa kerekdile, anı etgen qulluqculanı da VSNX vıa VSSPS ni vıjruqların toltururqa syjnegenlikleri ycyn, ajvların tyvetirge kerekdi.

Har sexni, anı völmelerini ustası, brigadalanı başcıları, har işci kynne-kecege, ıjıq-

qıa, aıqıa eterik işlerini xararın, çolun biliv qoloıa alıv tururıa kerekdile.

Ol zamanda har brigada, har udarnik ne bla erişgenlerin bilirge boluıdula. Ol zaman-da har erişgenni işin da tajmaj sınaı, tinte tururıa boluıdu.

Promfinplannıñ tolturulmaqlıqın sınaımaqııq.

Ma endi, promfinplan sexlege, işci çerlege çetdirilgendi dev ajtajıq. Ol zamanda, kontrol komisle bla brigadala promfinplannıñ predpriatıala varıda, har sex da, işci da çılın al çarısında qalaj tolturuıanların sınaı, tintiv tevredile. Artıqsız da ala udarnıñ brigadalanı, kollektivleni, har başxa udarnikni başxa erişgen işcileni da etgen işlerin sınaıqıa, tinterge aqlıların bek böledile.

Kesleri begiv, taqlıv turıan, iş etilgen çerlede—ucastkalada qulluınu brigadala qalaj sınaıqıa, tinterge boluıdula?

Анı ıсın, işleniv sııarıa vııuruluıan marda—ışni qarıvlu etmeklik, etilgen zatlanı aıaqların ıgi etmeklik, çaravsuzıa (brak) sıııvnu az etmeklik—vı zatlanı varın da vılanı haıından etilgen zatla bla tenleşdirirge kerekdi.

Анъ вла биргеlej brigada har işcini ne etgenini сънайдъ, etgeni вла eterge vojnuna salьnnanьn tenleşdiriv qarajdъ. Brigada har kimni qulluqnu usynde qыьqыьn (işin ozdurqanьn, kecge qal-qanьn, qulluqqa kел salmaqanьn d. a. k.) сънайдъ, tintedi. Udarнъ brigadala вла ериşgenleni-va çыль çartьsьnda eterge vojunlarьna alqanlarь вла etiv bitdirgen çetişim zatlarьn bir-birine tenleşdiriv da көredi.

Brigadala etillik işleni, vorclanь etilmegen съltavlarьn асхан вла qalмај, kesleri vьлајda terk оқуна, ne-va bir-birde sexni kontrol komisini usy вла ol съltavlань (pricinleni) qora-тьrqa, keterirge voluşadьla. Анъ кивик ala (brigadala) iş etilgen ucastkaqa, анъ udарнъ brigadalarьna, kollektivlerine ериşgen qauınla-рьna da çolla көrgyzedi, işni qalaј etilligine yreledi.

Sexni bitev zavodnu da kontrol komisle-rine em igisi,—predpriatia вла анъ sexlerini bir talaj zatнъ хаqындan (işleniv съqqan zatla kивик, alanь aqaclarь, keslerini vaqalarь, işlevny—qыьnnь өрге mindirmeklik, çaravsuzluq—(brak) d. a. k.) promfinplannь tolturmaqlьqlarьna qa-rasa—tintsedi.

Alaj eter ucyn, kontrol komisle qaumla-
qa yleşinedile. Har qaum kesine voprosnu
aladı. Ol qaumlaqa voluşurqa da keslerin tin-
tivcy brigadala ajırıladyla.

Kontrol komisle—predpriatiala, sexle bir-
birleri bla erişivny usynden etgen begimlerin
(dogovorların) qalaj tolturqanlarına qarajdyla-
sıñajdyla. Ala, brigadala kibik, har sexni pred-
priatianı da erişivny usynden vojunlarına
aloqan vorcları bla tolturyv bitdirgen zatların
teñleşdiriv qarajdyla,

Salınqan vorcnu tolturalmaqan sıltavun,
brak-sraf neden volqanyn, aqasyn osallıqyn,
kesini vaqasyn kem volmaqanyn d. a. k.
zatlanı varyn da belgili etiv, asyv, alanı tyze-
tirge kontrol komisni vojnunda vorcudu.

Kontrol komisle işni quralmaqlıqyn, iş-
cileni tyz xajırlandırmaqlıqyn, plan salmaqlıq-
yn, işcileni, qulluqculan kereklikerin, aşarq
icerik degenca, tavdırmaqlıqyn haqyndan etil-
gen onovlanı—voproslanı varyn da bilirge
kerekdi. Em da bu işge inzener-texnik qulluq-
culanı tartıv, aladan har başxa voprosnu
usynden brigadala qurarqa kerekdile.

Proizvodstvennyj soveşcanialanı işlemek-
likni haqyndan etgen vujruqların qalaj toltu-

ruloqanьna qararqa, tinterge kontrol komiseni borclarьdь.

Erişivny cotu qalaj alyнnanьn, aнь xajьrьn, zaraньn işcilege bildirmeklikni belgili ete tururqa bek kerekliidi. Kontrol komisle bu işde çartь qalqan zatlaнь tolturtub, bitev zavodnu qalqan udarnikleni da erişivlerini volumlarьn kyn sajьn cotxa aldьra tururqa kerekdile.

Inzener-texnik qulluqculanь udarnьj brigadalarьnь etgen qulluqlarьn da qarav sьnarqa, tinterge kerekdi. Ala vojunlarьna alqan borclarьn, işcileni udarnьj brigadalarьna vaşcьlьq etmeklikde, iş işlevde çartь çerlerin tyzetmeklik, daqьda qalqan zatla da, tolturqanlarьn qalqanlarьn acarqa, bilirge kerekdi.

Har işci kibik, har bir tyrlы qulluqcu da qaralmaj, tintilmej qallьq tyjlydy.

Zavodnu em vaşьnda onovculadan vaşlav, em tyvynde ustaqa—(masterge) deri qalmaj etgen qulluqlarьn qarav tinterge brigadala bla kontrol komiseni borclarьdь.

Andan sora kontrol komisle, kim qalaj qulluq etgenin, kim çallaqanьn, kim kesini usynden ajььn birevge atarqa izlegenin acarьqдыла. Em da promfinplannь tolmaqanьn voş sьltavla bla kim arivlarqa, usyn çavarqa ky-

reşə ese, anь bir da ajamin qoluna qatь urluqdu.

Predpriatianь işine, erişmeklikge ne çanь bla da zaran, buzuqluq saloan, suvuq qaraqan, xьjla etnen, ulla kollylyk etgen ters adamlanь kontrol komisle tuvra etib, aьbьlarьna tybetirikdile. Kerek bolsa, tav alanь işlerin sydge da çiberlikdile ne da el sydle, tenleni—nəgerleni işlerin aьbьbьvcu sydle qurarьqдыла.

Çalqan udarnikleni asmaqlьq.

Ətyryk, çalqan udarnikleni qarav tintgen zamanda, brigadala, udarnikni betine kim qara tamqa saloanьn, kim çutluq etgenin, xьjla bla iş qaldьrьb, voj salmajьn, işge zaran saloanьn, kim udarnьj brigadaqa, kollektivge kirib, Lennini erişmeklikni haqьndan kərgyzgen çolun buzarqa kyreşgenin—bьlanь varьn da acьq-bajan eterie.

Udarnьj brigadala bla kollektivle tintivny boluşluqu bla çaravsuz, işni ьzьna səkgen adamladan arivlanьrla—tazalanьrla. Ol çalqan udarnikleni atlarь basma bla, radio bla bitev xalqqa da bilinirle, klublada qьzьl myjyşlede da (krasньe ugolki) alanь haqьndan kəv səleşinir.

Promfinplannıñ tolturmaqanlaq, predpriatia bolsun, sex, brigada, udarnik bolsun—udarnıj dev ajtırqa cırtda çaramaz.

Bitev zavodnu sexni da kontrol komisleri, keslerini terslikleri bla proizvodstvennıj zadaniannı—etilik borcnu tolturmaqan brigadalanı sexleni da yslerinden udarnıj atnı alırqa—qoratrıqa boluqdula em da borcludula.

Kontrol komiseni onovları—(reşeniaları) zavodnu, sexni bitev çıjıylarında begitilinedile. Andan sora ol etilgen onovla basmaq urulub, xalqqa eşitdiriledile.

Predpriatıala, professionalnıj, partiynıj, xozjajstvennıj organizasıala da, keslerini vaşçıları (rukovoditelleri) kibik, işge suvuq qarav, plannı tolturmasala, qara qanaqa tyserikdile dev partıannı ara komiteti (SK VKP(b) kergyzgen çoldan Kontrol komisle brigadala da qatı tutub tajmaj varırqa kerekdile. Keslerin ariv halda çyrytgenleni, iş vaçarqanlanı, xalqnı organizovat ete bilgenleni—va qızıl qanaqa çazarqa kerekdi—dev da ajtadı.

Çalqavlanı, xavleleni, tav ala erişivge qatışmaq ese da, kontrol komisle bla brigadala igi oquna qollarına urub acıtırıqdıla.

Profsojuzqa clen volurqa tьjышль kesin işni-qьjыnnь qьзыl askerine clen volurca tanьt-xan, işcidi,—dev V. I. Leninni sözy bardь.

Erişivny keltirmeklik, em başxa cьqarmaqlыq.

Predpriatiala, sexle udarnьj brigadala da promfinplannь tolturqan da etiv, andan arь da atlasala, ol zamanda kontrol komisle bla kesin tintivcy brigadalanь qulluqlarь, muratlarь mar-daqa deri tolu volur—dev VSSPS-ni prezidiumunu reşenasьnda ajьladь.

Kesin tintiv ne da bolsun dev alaj boş tintiv tyjyldy, anь muratь—bitev promьşlen-nostnu işin tamam kerti igi etmeklik, allьna kycky bardьrmaqlyqды.

Da brigadala bla kontrol komisle erişivny cин ваşьna qalaj cьqarlyqдыла?

Ala xalq bla birgelej erişivny ysynden etilgen işlege varьna da çanьdan qarav, dogovorlanь çanьrtьrqa kerekdile. Brigadalanь, kollektivleni vojunlarьnda vorclarьn tolturqanlarьna çanьdan quramaqlыqнь maqanasь nedі desen, alanь vorclarьn kesimli, demenili etmeklikdi.

Alaj bolsada, qaramaqlыq vaşьndan tebrerge kerek tyjyldy, tyvyden udarnьj brigadalanь keslerini vaşьlyqlarь bla volurqa kerekdi.

Kontrol komisle bla brigadala erişiv dogovorlanь çanьdan etdire, anь bla birca çalqan udarnikleni aca, belgili ete, көв çanь, tamam kerti, çanlarь-qanlarь bla iş eterik brigadala qurarqa volluqdula em da brigadalaqa, kollektivlege sexlege da işni tyz bardьrьrqa, işcileni tyz xajьrlandьrьrqa voluşluq berirge volluqdula.

Brigadalaqa yretir ycyn, rukovodstvo berir ycyn, inzener-texnik qulluqculanь udarnьj brigadalanь da tartarqa kerekdi.

Udarnikleni em igi brigadalarьn ustalanь (spesialistleni) da udarnьj brigadalarьn proizvodstvonu artxa qalqan çerlerine—ucastkalarьna çiversen, alanь erlaj udarnьj eterge volur em da alaqa udarnьj iş etdiriv, plan bla verilgen borclanь mardadan ozdurub tolturturqa da volur.

Brigadalaqa kollektivlege da vaşcьlьq eterik tamada brigadalanь xazьrlamaqlьqnь unuturqa, esden keterirge ne azda çaramaz. Allaj brigadirleni inir kurslada, proizvodstvennьj kru-zoklada, sexleni, zavodlanь soveşcanialarьnь cьjьlьv iş etgen көzyvlerinde yretirge volluqdu.

Ахьрь, har brigadanь, udarnikni, erişgen işcileni etgen qulluqlarьndan kece-kyn, ьjьq,

aj sajn, planlada salınan bolçallaqa kore, cotlarь aьna tururca eterge kerekdi. İşcile kyn-kynden keslerini aralarьnda erişiv qalaj barqanь bile tuturqa kerekdile.

Eterik vorclarьn mardadan ozdurub tolturqan em igi brigadalanь, sexleni, udarnikleni kontrol komisle bla brigadala savqaqa çazarqa kerekdile. Savqa bermeklikni bitev zavodskoj proizvodstvennьj soveşçanie begitedi. Savqa verilgenleni atlarь da basmaq urulub, xalqqa eşitdiriledile.

Kesin tintivny tajmaj bardьrv.

Erişmeklikni, udarniklikni çartь çerlerin, ol çolqa cьrmav bolgan zatlanь zamanьnda tьjarqa bolluqmudu?

Ajhaj, bolluqdu. Anь ucyn tintivny har brigadanь, kollektivni, sexni işinde tajmaj bardьrv tururqa kerekdi.

Brigadalanь, kollektivleni, proizvodstvennьj ucastkalanь qulluqlarьn, çaşavlarьn biz birden ajьra, syze tursaq, bir biribizni etgen işine tajmaj tenlikni, bolşeviklikni çolu bla qatь qaraul bolub sьnaj tursaq, ol zamanda bizni işi-biz sezsyz da udarnьj xьjsav bla barьr.

Udarniklikni betin çojqan bir qaum udarnikleni (boş siltav bla işin qaldırqan, işni zamanında masterni ne da brigadanь tamadasьnь ajtxanьna syьnmaqan, iş ete turoqanlaj çuqlav qalqan d.ak. zatla) biz savlaj brigada bla birgelej syzgen da eterikbiz, söz bla aььvlarьna da tybetirikbiz, brigadanь çoruqun tajmaj vuzub turuvculanь brigadan da qьstarqььz.

Kyn saььn vьlaj kesin tintmeklik, qaramq-lyq har işcini etgen işine saq volub, kellik aььvнь eslev tururca em da işge, iş etillik zatlaqa kereklege da, igi xozjainca, qarar kibik eter.

Profsojuzlanь betlerin iş etilgen çerge (proizvodstvoqa) ajlandьrmaqlyq).

Zavodlanь, sexleni profsojuznьj organizasialarьn kesin tinlivny ysynde qolqa alyь syzerge kerekdi. Ala udarniklikni, erişmeklikni haqьndan ne etgenlerin, kontrol komisle qarav tinterikdile. Sojuzla tajmaj erişivny haqьndan iş etemidile, anь qajqьььn çyrytemidile?

Sosialist erişivny haqьndan VKP(в)-нь bitev Sojuzda XVI-сь Konferensiasьнь etgen onovu—reseniasь bla VKP(в) AK majнь 9 da

1929 ç. bujruqun—postanovleniasyn tolturur ycyn, prof-organizasia ne zat etgenin acarla—turu eterle.

Proforganizasia VSSPS bla VLKSM-ni AK-ti udarnikleden Leninskiy çyjn (navor) eterge dev bujruqan işlerine qalaj qaraqand? Xalq savlaj qolqa aloqan bu ullu işge qalaj vaşçylyq etgendi?

VKP(b)-ny AK-ti promfinplanny tolturmaq-lyqny haqyndan etgen onovunda („pravda 25/I-1930 ç.) körgyzgen çanylyclany tyzetir ycyn, proforganizasia ne etgendi?

Leninskiy prizyv—çaqyryv begitilgenmidi? leninskiy udarnyj brigadalaqa adam qarav—boluşluq etilgenmidi?

Moskovskij udarnikleni bitev SSSP-ni udarniklerine etgen obraşcenilaryna (çaqyryv-laryna) ne çuav tabyloqand? Ol çaqyryv xalq-qa turu volqanmyd? (“Trud“ 10/II-1930 ç.)

Proforganizasia kesini qulluqun VSSPS-ni bitev sojuznyj orgsoveşcaniasyn onovuna kore tyrlendirilgenmidi? Proizvodstvennyj soveş-caniala da tyrlendirilgenmidile?

Brigadala bla kontrol komisleni vorclar quru qarav tintgenden sora da, iş tolturmaqan, tyv-de syjreliv, zavkomnu qavırqalarından ozuv

çuq көrmegen, бу айтла келген voprosлаң qulaqqa алмај, qatларь вla ozuv ketgen ваşcыла- нь (rukovoditelleni) auşdurulmaqlыqlарып iz- lerge da vorcludula.

Quru tintgenni qoj, iş вla söz вla da, tav sermeв алыв iş etiv da voluşurqa kerekdile. Bu udarnыј dvizeniaqa—qozqalыvqa ваşcылыq etiv tyrlendirirca voluşurqa kerekdi.

Soјuz organizasiala bitev predpriatianъ qыralъ da politiceşkiј, çamaqat (ovşestvenный) em igi ваşcылыq—aktivlik eterlaj, iş etmeklikde da ylgy көrgyzyrlaj, talaj udarnikle qurarqa kerek- dile. Ань ycyn, tajmaj udarnikle вla iş eterge kerekdi, алаңь çыja da dokladларына тыңлај, аңыламаqан, bilmegen, eskermegen zatларып tyzete, har kynde el işge yrete tururqa ke- reklidi.

Keslerini razылыqlарь вla udarnikleni pred- priatianъ icinde, тыşында etilgen işlerine da— onovларына da RKI, proforgan, kooperasia d.a.k. çerlede, yleşiv qulluq etdirirge kerekdi.

Proforganizasiala udarnikleге ваşcылыq etiv, ala вla birgelej bir qoldan işni qызыв al- лына vardyрыла, vizni bitev stroitelstvovuznu, qыral iş өsdyrmekligibizni terk oquna өr- ge da mindirirle,

Udarniklenni bitev sojuzda 1-ci s'ezdlerini reşenialarъ—onovlarъ qalaj tolturulqandyla.

Udarnыj brigadalanъ bitev sojuzda 1-ci s'ezdleri etgen baş reşenialanъ qalaj tolturulqanların samoproverka (kesin tintiv) acar, belgili eter.

S'ezd bicgen, beş min çaң adam—qulluqcu sanqa, baş onovlaqa tyvynden udarnikle salınqanmдыla?

Alaqa profsojuzla, mylk onovun çyrytgen çerle, qulluqcula ne voluşluq etedile?

Udarnikle proftexniceskij oquvlaqa yrene midile? Aladam tyrly-tyrly ustalyqqa, işge yrenirca kruzokla quralqanmдыla, kitab, zurnal kereklerin da tolu tavamдыla?

Erişmeklikni ysy bla çetişimleni savqalandırırqa dev quralqan zat (fond) varmды?

Ala da qalaj veriledile (SNK-nu dekreti—vujruqu 11/IX—1929 ç., savqa verivny haqьndan etilgen çoruq 27/XI—1929 ç.)

Em igi, em bek sajlanan udarnыj brigadala çaң zavodlaqa çiberilinemidile?

Zavodla tutuş kolhoz bolqan rajonlanъ ullu sovхозlanъ da keslerini şefstvolarъna alsьnla dev s'ezdni etgen onovun—reşeniasьn qa-

laj tolturulqanyn arlyqsyzda bek esge alby tinterge, qazarqa kerekdi. Ol rajonlaqa sovхозlaqa remontnyj brigadala ijildilemi dev tinterge kerek volady.

Zavod organizasiala uğarnikleni reşeniaların xalqa qetdirdilemi, bildirdilemi, alan araqa alby kesleri ajrdylam, ol reşenialan tolturur ycyn ne zat etilgenin işcilege eştirdilemi, aqylatdylam—bylan varbyn da proverka (tintiv) kergyzr.

Kultorganizasiala (qarqlıqn onovun qyrytgenle) kesin tintiv isge qulluq etsinle.

Kesin tintivny ysynde kultorganizasialan volumlar-maqanalar—va qalajdy?

Alan maqanalar bek ulludu. Necik desen—bitev xalqn kesin tintivge tartarqa alan qollarıdan kellikdi.

An ycyn, sexleden, predpriatialadan, zavkomladan başlav obşczetialaqa, kvartirlege deri biri qalmaj var da kesin tintivny haqıdan, an maqanasıdan, qalaj barqanıdan sölşirge kerekdile.

Kesin tintivge zavodnu savlaj volqan kultur qarvun ajlandırırqa—mobilizovat eterge

kerekdi. Kesin tintivny varьvun, хьjsавьн, har kьnde klublada, кьзыл myjyşlede (krasnyj ygolokla), daqьda radio, qavьrqa gazet bla da işcilege mildire tururqa kerekliidi. Har sexde beş kьnden bir kere tintivny хаqьndan qavьrqa gazet сыqарьлады.

Bu kьnlede har işci aqььн çaşavun da predpriatianь interesine burub, birini qulluqьn varьna da belgili volurca etse, işni vaçarьlmaqььna bir da işek volmaz.

Tintivny axьr volumu.

Ma endi tintiv boşaldь. Brigadala işcileni sovranialarьnda—çьjььvlarьnda cot beredile. Proizvodstvennyj ucastka bundan arь plan bla salьnqan vorclarьn tolturur ycyn, em da ozdurur ycyn, qalaj işlerge kerek volqanlarьn ajьv anьlatadьla.

Andan sora sexni kontrol komisleri bla proizvodstvennyj sovesçanialanь quravcula bitex sexni tintivcy brigadalarьнь axьr sovesçanialarьn—keçeşlerin etedile. Bьlajda har kimni etgeni, tavxanь bir çerge çьjьşdьryььv, bir onov volub, har sexge predlozeniala (bujruqla) xazьrlanadьla.

Былaj etgenden sora, bitev zavodnu sex-
ni da kontrol komisleri savlaj predpriatianь
ysynden etilgen tintivny axьr volumuna qaraj-
dьla—itogun etedile.

Sexni kontrol komisleri etgen qulluqlarьna
cot sexleni auşuv sobranialarьnda beredile.
Alajda kontrol komisleni predlozenialarь be-
gitilgen da etedi, em da alanь kesine tintivcy
brigadalanь da etgen qulluqlarьna vaqa-osen-
ka salьnadь.

Bitev zavodnu kontrol komisleri savlaj
predpriatianь işine qaralmaqlьqnь—tintilmek-
likni haqьndan art sözlerin—(zakljucenialarьn)
zavodnu bitev proizvodstvennьj konferensia-
sьnda ajtadьla, ol konferensiada kontrol ko-
misleni predlozenialarьna qaralqan begitil-
gen da etiledi.

Kontrol komisle bla tintivcy brigadalanь
bicimleri predpriatialanь, sexleni qoј, har iş
etilgen çerge, udarnьj brigadalaqa, erişgen kol-
lektivge da çetişirge, belgili bolurqa kerekli-
dile.

Ol bicimle (predlozeniala) выы чьла
udarnikleni eter işlerine plan, ylgy bolub qa-
lьrla.

Proizvodstvennyj soveščaniala ol biçimleni—predlozenialanь qalaj tolturulmaqlıqlarьna qaraj, sьnaj işcilege da andan xapar vere tururqa kerekdile.

Tintiv boşaloqandan sora, bir çerni teblejturuv bolmazqa kerekdidi. Udarnikle haman aldan-alqa vara, işni bekden-bek qъzvlandьra, çañ-çañ mijiklikle ala, qoşa, beş çьllıq plannь tørt çьloa toltururla.

Kyn sajn etilgen işge qarav, sьnav bu qъmydavnu (dvizenianь) allьna varmaqlıqьna bek ullu xajьr, sebeb bolur.

Zavod organizasiala varь da kesin tintivny qolqa alsьnla.

Har vaşxa predpriatıada, sexde, vaşxa iş etilgen çerde brigada da kesin sьnamaqlıqьn, tintmeklikni muratь—promfinplannь mardasьndan ozduruv tolturmaqlıqьdь.

Ol zatxa çetişirge voluqu-quru professional organizasialadan qalqan daqьda vaşxa xozjajstvennyj, partijnyj, komsomolskij organizasiala varь da kesin tintivny vardьrvda, anь axьr volumun (rezultatьn) begitivde tajmaj, İmaj qadalьv işleseledi.

Bu ajtuloqan organizasialanь har birini etgen qulluqı, zavodnu bitev volumuna, halьna kere, promfinplannь tolturulqanьna kere, alaj olcelennikdi.

Söz ыcyn: Xasan Tamaşxa көз qьsa, baş bulqaj, Tamaş Iljasxa Iljas da daqьda Xasanna d. a. k., ol tuqum zatlanь boldururqa amal çoqdu. Alaj bolsada, ыllaј işle көv voladьla.

Mылkny başьnda turqan, terslikni profsoјuzqa kyrejdi, profsoјuz da aңa kyrejdi.

Zavodnu bolsun, promfinplannь tolturulmaqlьqь bolsun, daqьda qaloqan mylkde çartьlьqlanь varьsьnь da aјьvlarь mylkny başьnda turqan tamadanь vojnuna tyşedile. Bunu ыlaј volmaqlьqь—bir adam başьlьq etiv, aјьvnь vojnuna kijmeklikdi. Alaj volqanь ыcyn, aјьvnь kesleri bir başlarьna almaz ыcyn, mylkny başьnda turub tamadalьq çyrytgenleni көvysy bu zatdan çallajdьla.

Alaj bolsada, profsoјuzla da promfinplannь aјьvьndan qutulub, kende qalmajdьla. Promfinplannь tolturulmaqlьqьnь, erişivny, udarniklikni төgerigine xalqnь çьjmaqlьq, tartmaqlьq aјьvdan profsoјuz başьna voş volmajdь.

Tintivny, sьnavnu vardьrьr aјьv profsoјuznu vojnundadь. Partorganizasianь başьlь-

qъ bla tintivny vardyъrqa, anъ vardyъr usyn, zavodnu icinde volqan kysny—qaryvnu da mobilizovat eterge (qъjъsdyъrqa) profsojuznu vorcudu.

Bu kampaniada xozjajstvennyj organiza-
siala qatъъъ, ullu volușurqa borcludula. So-
vetskij predpriatiada anъ vașъnda turqan ta-
madasъ kesini qulluqun quru çalan onov bla
bardъrroja çaramaz.

Ol qulluqun vylaj vardyrgoja kerekdi: xalqnı usyne tartıv, ustalyqda syqarıv, işni qyzıv vardırv, ajaq usyne eterca d. a. k. har zatnı vaqarvoja kerekdi.

Işci xalqın qovmaqlıqlına kore, biter zavodnu organizasialar da alaqa boluşluqqa kesleri da qovarqa kerekdile.

Kesin tintiv bla erişivny, udarniklikni
ysynde bolqan çañlyclary, çetişimsizlikleni tyze-
tiv, çetişim zatlary begitiv, cymav, vuzuq bol-
qan zatlary tajdyrv, aloqa varyrca, tolu çol
bermeklik,—har zavod organizasiyany by-
gyn kynçe qatly eter qulluqu, vorcu—ma ol
zatladyla.

Bitev profsojuznu sьzьnda (liniasьnda)
bolqan zavodnu, sexni komitetinden vaşlav
VSSPS deri varь da vetlerin udarnikge ajlan-
dьrsьnla!

Технич. редактор
Ш. Я. Блимготов

Изд.
№ 75

Сд. в наб. 6/XII 31 г.
Сд. в печ. 19/XII 31 г.

Статфор. А5—105x148. кол. бум. 1150 л. печ. зн. 42800 пл. ш. 12
Кисловодск, Типография Кароблиздата

Кароблито № 182 заказ № 2144 об'ем 1,125 п. л. Тираж 2000